

ΑΝΩΤΑΤΗ ΣΥΝΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΠΟΛΥΤΕΚΝΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ

Αρ. Πρωτ. 810

Αθήνα, 27/9/2017

Προς
τους Αξιωματικούς, κ.κ. Βουλευτές
της Διαρκούς Επιτροπής Δημόσιας Διοίκησης,
Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης
Ενταύθα

ΕΠΕΙΓΟΥΣΑ

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΤΗΣ ΑΣΠΕ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΝΟΜΙΚΗΣ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗΣ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ ΦΥΛΟΥ

Αξιότιμε/η Κύριε/α Βουλευτά.

Από τις ανακοινώσεις εκπροσώπων του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και δημοσιεύματα του έντυπου και ηλεκτρονικού τύπου δόθηκε στην ελληνική κοινωνία η εντύπωση ότι το υπό ψήφιση νομοσχέδιο για τη νομική αναγνώριση ταυτότητας φύλου, το μόνο που κάνει είναι να μην απαιτείται να βεβαιώνεται ότι το πρόσωπο έχει υποβληθεί σε προηγούμενη ιατρική επέμβαση, προκειμένου να προβεί σε "διόρθωση" (είναι ο όρος που χρησιμοποιείται αντί του όρου "αλλαγή") του φύλου του.

Η ίδια η αιτιολογική έκθεση του σχεδίου νόμου αναφέρει ότι "επιδιώκεται για πρώτη φορά η θέσπιση ενός συγκεκριμένου, ειδικού νομοθετήματος, με το οποίο να καθιερώνεται μία κατά το δυνατόν απλή διαδικασία για τη διόρθωση του καταχωρισμένου φύλου των διεμφυλικών προσώπων (τρανσέξουαλ, τρανς)", καθότι (σύμφωνα με την έκθεση) "Διαπιστώνεται μια μεγάλη υστέρηση στην απόλαυση των ατομικών δικαιωμάτων των διεμφυλικών προσώπων, κάτι που οφείλεται και στην επώδυνη γι' αυτούς διαδικασία που ακολουθείται στην Ελλάδα, σύμφωνα με τη δικαστηριακή πρακτική, προκειμένου να γίνει η διόρθωση του καταχωρισμένου φύλου τους".

Αναφέρεται επίσης ότι "στη νομολογία, μέχρι πρότινος, επικρατούσε η άποψη ότι στην αίτηση του ενδιαφερομένου απαιτείται να βεβαιώνεται α) πως αυτός παρακολουθείται από ψυχίατρο, του οποίου πρέπει να προσκομίζεται διάγνωση για «αναμφίβολο τρανσεξουαλισμό», και β) ότι έχει υποβληθεί σε χειρουργική επέμβαση με πλήρη οριστική επικράτηση του αντιθέτου από το βιολογικό του φύλο.

Πρόκειται για μία διαδικασία ιδιαίτερα επίπονη (σωματικά και ψυχικά), που επιπλέον δεν είναι οικονομικά προσιτή, στο μέτρο που η επέμβαση δεν

καλύπτεται από κρατικούς φορείς ασφάλισης. Κυρίως όμως περιλαμβάνει τον ιδιαίτερα προσβλητικό ακρωτηριασμό του προσώπου.

Ο ακρωτηριασμός έχει ρητά καταδικαστεί από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας, ο οποίος καλεί τα Κράτη-μέλη «να διασφαλίσουν ότι η στείρωση ή άλλες ιατρικές διαδικασίες που οδηγούν σ' αυτήν δεν πρέπει να είναι προαπαιτούμενα για τη νομική αναγνώριση του επιθυμητού φύλου».

Επίσης, σύμφωνα με ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου «τα Κράτη-μέλη πρέπει να θεσπίσουν ή να επανεξετάσουν τις διαδικασίες νομικής αναγνώρισης του φύλου με στόχο τον πλήρη σεβασμό του δικαιώματος των διεμφυλικών ατόμων στην αξιοπρέπεια και τη σωματική ακεραιότητα», ενώ ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών, στην από 1ης Φεβρουάριου 2013 Έκθεση του Ειδικού Εισηγητή του ΟΗΕ για τα βασανιστήρια και κάθε άλλη βάνανση, απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση ή τιμωρία, επισημαίνει ότι η προϋπόθεση της στείρωσης ως προαπαιτούμενο για την αναγνώριση των διεμφυλικών ανθρώπων συνιστά βασανιστήριο”.

Περαιτέρω επισημαίνεται στην ίδια έκθεση ότι η υποχρεωτική στείρωση έρχεται σε αντίθεση με το Σύνταγμα, το άρ. 8 της ΕΣΔΑ περί σεβασμού της προσωπικής και οικογενειακής ζωής και του Διεθνούς Συμφώνου για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα και ότι η Επιτροπή των Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης έχει αποφανθεί ότι «τα Κράτη-μέλη θα πρέπει να λαμβάνουν τα απαραίτητα μέτρα για να εγγυώνται την πλήρη νομική αναγνώριση του επαναπροσδιορισμού φύλου ενός προσώπου, σε όλες τις εκφάνσεις της ζωής του ... με γρήγορες, διαφανείς και εύκολα προσβάσιμες διαδικασίες», ενώ γίνεται και επίκληση πρόσφατης απόφασης του Ειρηνοδικείου Αθηνών, η οποία δεν θεώρησε πρόβλημα για τις απαιτούμενες αλλαγές στη ληξιαρχική πράξη γέννησης, την παράλειψη της αιτούσας να προχωρήσει σε πλήρη χειρουργική επέμβαση αλλαγής φύλου.

Οι παραπάνω επισημάνσεις όμως δεν δικαιολογούν σε καμία περίπτωση τις διατάξεις του νομοσχεδίου, καθώς με αυτές δεν επιχειρείται, δυστυχώς, μόνο η προστασία των διεμφυλικών ατόμων από τη χειρουργική επέμβαση, ως προαπαιτούμενη διαδικασία για την αλλαγή του φύλου τους, αλλά θεσπίζονται, μαζί με αυτό, πολλές άλλες διατάξεις, που δημιουργούν προβλήματα στην ασφάλεια του δικαίου και η εφαρμογή τους στην πράξη έρχεται σε σύγκρουση με το ήδη υφιστάμενο δίκαιο σε πολλές περιπτώσεις, την αντιμετώπιση των οποίων δεν καλύπτει το παρόν σχέδιο νόμου. Ειδικότερα:

α) Ενώ τα ανωτέρω παρατιθέμενα στην αιτιολογική έκθεση (εκθέσεις Παγκοσμίου Οργανισμού Υγείας, ΟΗΕ, Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, νομοθετήματα ΕΣΔΑ κ.λπ.) αναφέρονται στην προβληματική της απαίτησης χειρουργικής επέμβασης, προκειμένου να ικανοποιηθεί το αίτημα αλλαγής

φύλου και η ελληνική νομολογία κρίνεται ως ελαττωματική, λόγω του γεγονότος ότι “περιλαμβάνει τον ιδιαίτερα προσβλητικό ακρωτηριασμό του προσώπου” (θα πρέπει, επομένως, να γίνει σαφές ότι δεν υπάρχει νόμος στην Ελλάδα που να επιτάσσει τη χειρουργική επέμβαση), εν τούτοις στο άρ. 3 παρ. 4 του σχεδίου νόμου δεν προβλέπεται μόνο η μη απαίτηση βεβαίωσης χειρουργικής επέμβασης για τη διόρθωση του καταχωρισμένου φύλου, αλλά και ότι “Δεν απαιτείται επίσης η οποιαδήποτε προηγούμενη εξέταση ή ιατρική αγωγή που σχετίζεται με τη σωματική ή ψυχική του υγεία”.

Θα πρέπει όμως να εξασφαλιστεί ότι η αίτηση για αλλαγή ή διόρθωση φύλου δεν γίνεται ανεύθυνα ή από ψυχοπαθολογικούς λόγους, αλλά από συνειδητή επιλογή. Είναι δε τεκμηριωμένο ιατρικά και στατιστικά ότι όσοι απευθύνονται σε κλινικές αλλαγής φύλου, παρουσιάζουν αυξημένη ψυχοπαθολογία και ψυχοκοινωνική ευαλωτότητα, με εντυπωσιακά αυξημένη μάλιστα συχνότητα των διαταραχών του φάσματος του αυτισμού [παρατίθενται παραπομπές κλινικών μελετών]¹. Για το λόγο αυτό, η ψυχική υγεία του αιτούντος είναι απαραίτητη προϋπόθεση για τη διαδικασία αλλαγής φύλου, για την προστασία κυρίως του ίδιου. Διότι εάν λ.χ. κάποιος χαρακτηρίζεται από δυσφορία γένους, που είναι κωδικοποιημένη νόσος στο Διεθνές Σύστημα ICD [βλ. σχετική παραπομπή στη wikipedia]², και προβεί πρόχειρα σε αίτηση διόρθωσης καταχωρισμένου φύλου, με βάση το προτεινόμενο σχέδιο νόμο, χωρίς έρευνα της κατάστασης της ψυχικής του υγείας, από περιέργεια, ή ως πείραμα για να δοκιμάσει κάτι διαφορετικό, είναι εξαιρετικά πιθανό, εφόσον η Πολιτεία τον ενθαρρύνει να αλλάξει τόσο εύκολα τη δήλωση του φύλου, να θελήσει αργότερα ο ίδιος να προβεί και σε χειρουργική επέμβαση αλλαγής φύλου.

Όμως σε αυτή την περίπτωση, θα έχουμε στην ουσία εξωθήσει ένα άτομο να προβεί σε μια επίπονη και με μακροχρόνιες συνέπειες για τον οργανισμό χειρουργική επέμβαση, ενώ θα μπορούσε να αντιμετωπιστεί

- 1 1) Psychosocial and psychological vulnerability in adolescents with Gender Dysphoria: "a Proof of Principle" study. Bechard M, VanderLaan DP, Wood H, et al, 2016
- 2) Gender Dysphoria and Autism Spectrum Disorders: A systematic review of the literature. Glidden D, Bouman WP, Jones BA, et al, 2016
- 3) Initial Guidelines for co-occurring Autism Spectrum Disorder and Gender Dysphoria or incongruence in Adolescents. Strang JF, Meagher H, Kenworthy L, et al, 2016
- 4) Gender Dysphoria. Zucker K, Handbook of Developmental Psychopathology, 2014
- 5) Two years of gender identity service for minors: overrepresentation of natal girls with severe problems in adolescent development. Katiala-Heino R, Sumia M, et al, 2015
- 6) Mental health and GenderDysphoria: a review of the literature. Dhenje C, Vlerken RV, Heylens G, et al, 2016

- 2 “Gender dysphoria is classified as a disorder under dual role transvestism in the 2017 ICD-10 CM” (https://en.wikipedia.org/wiki/Gender_dysphoria)

διαφορετικά η περίπτωση του, με ψυχολογική υποστήριξη κλπ. Ενώ δηλ. το νομοσχέδιο υποτίθεται ότι προστατεύει τα διεμφυλικά άτομα και η χειρουργική επέμβαση χαρακτηρίζεται ως “βασανιστήριο”, επειδή ο αιτών τη διόρθωση φύλου δεν την επιθυμεί, το σχέδιο νόμου, με τη μορφή που προτείνεται, φαίνεται να εξωθεί τους πολίτες σε μια πρόχειρη απόφαση περί διόρθωσης φύλου, που πιθανότατα θα οδηγήσει αργότερα σε ανάλογη χειρουργική επέμβαση, η οποία όμως, στην περίπτωση αυτή, δεν θα είναι “βασανιστήριο” αλλά “ανθρώπινο δικαίωμα”. Όμως για να αποτελεί και ουσιαστικά η χειρουργική επέμβαση προϊόν ελεύθερης επιλογής -όπως επιδιώκει ο νομοθέτης στο άρ. 2 παρ. 1 του ίδιου νομοσχεδίου-, είναι απαραίτητη και αυτονόητη η προϋπόθεση της ψυχικής υγείας του ατόμου, διαφορετικά ο νόμος στην ουσία θα ευνοεί την εμφάνιση αυτού που επιχειρεί να αποτρέψει!

Για το λόγο αυτό, προτείνουμε την απάλειψη από το σχέδιο νόμου της διάταξης του δευτέρου εδαφίου του άρ. 3 παρ. 4, που προβλέπει τη μη εξασφάλιση της ψυχικής υγείας του ατόμου κατά τη διαδικασία διόρθωσης του καταχωρισμένου φύλου.

Θα πρέπει μάλιστα να προβλέπονται από το νομοσχέδιο διαδικασίες εξασφάλισης της ψυχικής υγείας του αιτούντος. Οι προτείνοντες το σχέδιο νόμου, παρασυρόμενοι προφανώς από την προτροπή της Επιτροπής των Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης περί “γρήγορων, διαφανών και εύκολα προσβάσιμων διαδικασιών νομικής αναγνώρισης επαναπροσδιορισμού του φύλου”, όπως αναφέρουν στην αιτιολογική έκθεση, θεώρησαν ότι, μαζί με την επίπονη διαδικασία της χειρουργικής επέμβασης, θα πρέπει να καταργηθεί και οποιαδήποτε διαδικασία εξασφάλισης της ψυχικής υγείας. Αυτή όμως η προϋπόθεση δεν καθιστά τη διαδικασία δύσκολη, αφού απαιτείται και σε άλλες περιπτώσεις (λ.χ. στο διορισμό δημοσίων υπαλλήλων) ούτε κείται εκτός των αναφερομένων προτροπών των ευρωπαϊκών και διεθνών οργανισμών, αφού αυτές μιλούν ρητά μόνο για κατάργηση της υποχρεωτικής χειρουργικής επέμβασης και αφήνουν στα κράτη – μέλη της ΕΕ την ευχέρεια διατύπωσης προϋποθέσεων για τη νομική αναγνώριση της ταυτότητας φύλου και η πρότερη ιατρική διάγνωση έχει κριθεί ως νόμιμη προϋπόθεση στην περίπτωση αυτή από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

Εσφαλμένα, επομένως, αναφέρεται στην αιτιολογική έκθεση ότι καταργείται ο όρος της ψυχικής υγείας του αιτούντος επειδή ακολουθείται “η σύγχρονη τάση για απάλειψη αυτών των προϋποθέσεων”, τη στιγμή μάλιστα που, όπως προαναφέρθηκε, η δυσφορία γένους είναι κωδικοποιημένη νόσος στο Διεθνές Σύστημα ICD, ενώ και ευρωπαϊκές χώρες που έχουν νομοθετήσει

διαδικασία αλλαγής καταχωρισμένου φύλου, προβλέπουν προηγούμενη ιατρική εξέταση (όπως η Αγγλία και η Ισπανία).

Έχει υποστηριχθεί επίσης -και όχι αβάσιμα- ότι δεν είναι δυνατό η διαδικασία αλλαγής ονόματος (που και αυτή στηρίζεται σε ενδιάθετη βούληση αυτοπροσδιορισμού του ατόμου) να απαιτεί, κατά το ελληνικό δίκαιο, δικαστική απόφαση, στην οποία να απαιτείται η επίκληση σοβαρού λόγου ως προς τούτο, ενώ η αλλαγή ή διόρθωση καταχωρισμένου φύλου να γίνεται με μια απλή δήλωση, χωρίς να εξετάζεται στοιχειωδώς η ψυχική υγεία εκείνου που υποβάλλει μια τέτοια σοβαρή αίτηση για το φύλο του, που θα επηρεάσει την υπόλοιπη ζωή του πολύ περισσότερο από ότι το όνομα.

β) Το σχέδιο νόμου ομιλεί στο άρθρο 1 περί δικαιώματος αναγνώρισης ταυτότητας φύλου και στην αιτιολογική έκθεση αναφέρεται ότι “αφορά τη δυνατότητα των διεμφυλικών προσώπων να διορθώσουν το καταχωρισμένο φύλο τους”. Δεν διευκρινίζει όμως την έννοια του φύλου, με αποτέλεσμα να έχει δοθεί η εντύπωση ότι το σχέδιο νόμου προβλέπει την αναγνώριση οποιουδήποτε φύλου, όχι μόνο ανδρικού και γυναικείου, αλλά και ουδέτερου.

Όμως η αρχή της διάκρισης των φύλων προκύπτει και από το Ελληνικό Σύνταγμα, αφού η συνταγματικά κατοχυρωμένη αρχή της ισότητας στο άρ. 4 αναφέρεται σε “Ελληνες και Ελληνίδες”, προϋποθέτει δηλ. την αρχή της διάκρισης των φύλων, η οποία, όπως δέχθηκε πρόσφατα και το Ανώτατο Γαλλικό Δικαστήριο “είναι αναγκαία για την κοινωνική οργάνωση, της οποίας αποτελεί ακρογωνιαίο λίθο” [παραπομπή]³, απορρίπτοντας σχετική αίτηση αναγνώρισης ουδέτερου φύλου.

Είναι, επομένως, απαραίτητο να προστεθεί στη φράση “το πρόσωπο έχει δικαίωμα στην αναγνώριση της ταυτότητας φύλου του” η διευκρίνιση “-ανδρικού ή γυναικείου”.

Τα μεσοφυλικά (intersex) άτομα, με ενδιάμεσα βιολογικά χαρακτηριστικά, τα οποία επίσης προστατεύονται, βάσει της αιτιολογικής έκθεσης, δεν θίγονται, καθώς θα πρέπει απλώς να επιλέξουν επίσης ένα από τα δύο φύλα, όπως δέχθηκε και η προμνημονευόμενη απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου της Γαλλίας.

γ) Η προϋπόθεση πλήρους δικαιοπρακτικής ικανότητας, για την υποβολή αίτησης διόρθωσης καταχωρισμένου φύλου, μας βρίσκει σύμφωνους, καθώς πολλοί επιστημονικοί φορείς έχουν αποφανθεί ότι η χειρουργική επέμβαση είναι μια επίπονη διαδικασία και πολύ περισσότερο

3 http://www.liberation.fr/france/2017/05/04/la-cour-de-cassation-refuse-la-mention-sexe-neutre-pour-un-intersexe_1567241

στον ανήλικο, στον οποίο θα πρέπει να αποφεύγονται περιττές χειρουργικές επεμβάσεις [παραπομπή]⁴.

Ειδικά στους ανηλίκους, τα θέματα διαταραχής ταυτότητας φύλου και δυσφορίας γένους θα πρέπει να αντιμετωπίζονται συμβουλευτικά και όχι με καταφυγή στην οδυνηρή διαδικασία της χειρουργικής επέμβασης, προδιαγράφοντας έτσι με συγκεκριμένο τρόπο το μέλλον τους από μια τόσο νεαρή ηλικία.

Οι αντίθετες πρακτικές σε όποιες χώρες υπάρχουν είναι παράδειγμα προς αποφυγή και όχι προς μίμηση.

Για το λόγο αυτό, βάσει και του άρθρου 21 παρ. 1 του Συντάγματος περί προστασίας της παιδικής ηλικίας και προς διασφάλιση των συμφερόντων των παιδιών, είναι απαραίτητο στο άρθρο 10, περί αρμοδιοτήτων του Εθνικού Μηχανισμού για τα Δικαιώματα του Παιδιού, να προστεθεί αρμοδιότητα περί προστασίας των παιδιών από περιττές, επίπονες και σε πολλές περιπτώσεις επιβλαβείς ιατρικές επεμβάσεις (όπως χειρουργικές επεμβάσεις αλλαγής φύλου ή χορήγησης ορμονών διακοπής εφηβικής ανάπτυξης -puberty blocking-) και αντιμετώπισης των περιπτώσεων διαταραχής ταυτότητας φύλου και δυσφορίας γένους ανηλίκων μέσω των κατάλληλων ιατρικών και συμβουλευτικών υπηρεσιών, καθώς και υπηρεσιών ψυχικής υγείας.

δ) Ο γάμος στο ελληνικό δίκαιο συνάπτεται μεταξύ προσώπων διαφορετικού φύλου, διαφορετικά είναι ανυπόστατος, αφού δεν έχει ψηφιστεί νόμος περί γάμου ομοφύλων προσώπων (εκκρεμεί σχετική απόφαση του Αρείου Πάγου, στην οποία όμως έχει δοθεί θετική εισήγηση περί του ανυπόστατου γάμου μεταξύ ομοφύλων προσώπων στο ελληνικό δίκαιο).

Επίσης, στο άρθρο 12 της ΕΣΔΑ γίνεται λόγος για δικαίωμα γάμου μεταξύ άντρα και γυναίκας και το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο με απόφασή του το 2016 δέχθηκε ότι το εν λόγω άρθρο αφορά μόνο ετερόφυλα πρόσωπα [παραπομπή απόφασης]⁵ και δεν δύναται βάσει αυτού του άρθρου, να προστατευτεί ο γάμος ομοφύλων προσώπων στις χώρες της ΕΕ, ελλείψει άλλου εθνικού νομοθετήματος που να τον προβλέπει.

4 Π.χ. Αμερικανικό Κολλέγιο Παιδιάτρων: "**Conditioning children into believing a lifetime of chemical and surgical impersonation of the opposite sex is normal and healthful is child abuse.** Endorsing gender discordance as normal via public education and legal policies will confuse children and parents, leading more children to present to "gender clinics" where they will be given puberty-blocking drugs. This, in turn, virtually ensures they will "choose" a lifetime of carcinogenic and otherwise toxic cross-sex hormones, and likely consider unnecessary surgical mutilation of their healthy body parts as young adults", <https://www.acped.org/the-college-speaks/position-statements/gender-ideology-harms-children>

5 Υπόθεσης Chapin και Charpentier κατά Γαλλίας (Μάιος 2016)

Αλλά το ανυπόστατο του γάμου μεταξύ ομοφύλων δέχεται και η ίδια η αιτιολογική έκθεση, που αναφέρει ότι “τη συγκεκριμένη χρονική στιγμή στην Ελλάδα δεν επιτρέπεται ο γάμος μεταξύ ομοφύλων”.

Ορθώς, επομένως, στο άρθ. 3 του σχεδίου νόμου, ελλείψει νομοθετήματος περί γάμου ομοφύλων, προβλέπεται η αγαμία ως προϋπόθεση διόρθωσης καταχωρισμένου φύλου, καθώς εάν το δικαίωμα προβλεπόταν και για εγγάμους θα οδηγούσε σε ανυπόστατο, κατά το ελληνικό δίκαιο, γάμο. Πώς όμως θα κριθεί ποια είναι τα πρόσωπα ίδιου φύλου, των οποίων ο γάμος είναι ανυπόστατος στην ελληνική έννομη τάξη;

Εάν η κρίση περί ομοφύλου γάμου, γίνει με βάση τα χαρακτηριστικά του φύλου, αυτά, σύμφωνα με τον ορισμό του άρθρο 2 παρ. 2, είναι τα βιολογικά (“αναπαραγωγικά όργανα, ανάπτυξη στήθους” κ.λπ., κατά τους ορισμούς του άρθρου) δηλ. τα εξωτερικά. Εάν όμως γίνει με βάση την θεσπιζόμενη με το νομοσχέδιο “ταυτότητα φύλου”, τότε ως βάση κρίσης τίθεται, σύμφωνα με το άρθ. 2 παρ. 1 “ο εσωτερικός και προσωπικός τρόπος με τον οποίο το ίδιο το πρόσωπο βιώνει το φύλο του”.

Εφόσον, με το παρόν νομοσχέδιο, θεσπίζονται νέα χαρακτηριστικά φύλου, εκτός των εξωτερικών, θα πρέπει επιπλέον να προσδιοριστεί βάσει ποιών χαρακτηριστικών (βιολογικών -άρθ. 2 παρ. 2- ή ταυτότητας φύλου -άρθ. 2 παρ. 1-) κρίνεται το φύλο στην περίπτωση γάμου.

Η υιοθέτηση των χαρακτηριστικών της ταυτότητας φύλου ως κρίσιμων για τον προσδιορισμό του φύλου, σε περίπτωση γάμου όμως είναι ιδιαίτερος προβληματική κοινωνικά, καθώς εάν το άτομο έχει ήδη κάνει δήλωση διόρθωσης καταχωρισμένου φύλου, έρθει σε γάμο και στη συνέχεια εκφράσει τη βούληση εκ νέου αλλαγής της ταυτότητας φύλου του και επιστροφής στο βιολογικό του φύλο (αφού, σύμφωνα με το άρθ. 4 παρ. 4 του σχεδίου νόμου, η ληξιαρχική πράξη μετά τη δήλωση διόρθωσης φύλου μπορεί εφεξής να αλλάξει μέχρι μία φορά), έπεται ότι ο γάμος του θα κηρυχθεί ανυπόστατος, αφού πλέον θα πρόκειται περί γάμου ομοφύλων.

Με τα δεδομένα αυτά, και εφόσον δεν προσδιορίζεται στο νομοσχέδιο εάν, σε περίπτωση γάμου, λαμβάνεται υπόψη η ταυτότητα φύλου του άρθρο 2 παρ. 1 ή τα χαρακτηριστικά φύλου του άρθ. 2 παρ. 2, εκφράζουμε τον προβληματισμό μας εάν είναι δυνατό, μεταξύ των ίδιων βιολογικά ομοφύλων προσώπων, να απαγορεύεται καταρχήν η σύναψη γάμου, όμως να επιτρέπεται εφόσον το ένα από αυτά προβεί σε δήλωση διόρθωσης καταχωρισμένου φύλου και στη συνέχεια να απαγορεύεται και πάλι, εφόσον το άτομο ανακαλέσει την πρώτη του δήλωση με ένα, ως έχει δικαίωμα από το νομοσχέδιο.

Πώς είναι δυνατόν ο γάμος μεταξύ βιολογικά ομοίων προσώπων να θεωρείται τη μια στιγμή υποστατός και την άλλη ανυπόστατος, βάσει μόνο της δήλωσης των προσώπων; Για το λόγο αυτό, φρονούμε ότι θα πρέπει να προβλεφθεί στο νομοσχέδιο ότι σε περίπτωση γάμου το φύλο προσδιορίζεται από τα χαρακτηριστικά φύλου του άρ. 2 παρ. 2, όπως αυτά υπάρχουν κατά την τέλεση του γάμου.

ε) Σύμφωνα με το άρ. 4 παρ. 3, στη νέα ληξιαρχική πράξη, μετά τη διαδικασία διόρθωσης καταχωρισμένου φύλου, δεν επιτρέπεται αναφορά ότι μεσολάβησε διόρθωση.

Χωρίς όμως την επισήμανση περί διόρθωσης, θα υφίσταται πρόβλημα ταυτοπροσωπίας: ένας άντρας που διορθώνει την καταχώριση του φύλου του σε γυναίκα και ταυτόχρονα αλλάξει όνομα, θα μπορεί λ.χ. να έχει τα στοιχεία της δίδυμης αδελφής του.

Επειδή δεν θα υπάρχουν αναφορές διόρθωσης φύλου, θα μπορεί να εμφανίζεται αντί της αδερφής του, έχοντας αλλάξει όλα τα δημόσια έγγραφα, όπως προβλέπει το άρ. 4 παρ. 3 του σχεδίου νόμου, και να κάνει αυτός τις όποιες συναλλαγές.

Επίσης, σε συνδυασμό με το άρ. 4 παρ. 4, που επιτρέπει την αλλαγή της νέας ληξιαρχικής πράξης μία φορά και την επιστροφή, επομένως, του αιτούντος στο αρχικό του φύλο, γεννάται το ερώτημα πώς το δικαστήριο θα διαπιστώσει ότι η αλλαγή γίνεται μόνο μία φορά, αφού δεν υπάρχει καταγραφή των αλλαγών (track record).

Προτείνουμε επομένως την αλλαγή του άρ. 4 παρ. 3, ώστε να κρατείται μητρώο αλλαγών των υφισταμένων διορθώσεων φύλου για σοβαρούς λόγους ασφάλειας δικαίου και ταυτοποίησης του πολίτη.

στ) Δεν υπάρχει καμία πρόβλεψη στο νομοσχέδιο για ενδεχόμενη εκμετάλλευση της απλουστευμένης διαδικασίας διόρθωσης καταχωρισμένου φύλου. Εάν λ.χ. ένας άνδρας αθλητής μετρίων επιδόσεων κάνει διόρθωση καταχωρισμένου φύλου και γίνει δεκτός στους αγώνες ως γυναίκα (εφόσον ληφθεί υπόψη η ταυτότητα φύλου και όχι τα βιολογικά του χαρακτηριστικά, κάτι που δεν προσδιορίζεται στο νομοσχέδιο), είναι εξαιρετικά πιθανό οι επιδόσεις του στα γυναικεία αγωνίσματα να είναι κορυφαίες.

Έτσι θα μπορεί εκ του ασφαλούς να κατακτήσει ένα μετάλλιο, να έχει εξαιτίας αυτού και οικονομικές απολαβές και στη συνέχεια να διορθώσει εκ νέου το φύλο του, επιστρέφοντας στο αρχικό εκ του ασφαλούς (πρόσφατα δημιουργήθηκε θέμα στην Αμερική με τις επιδόσεις στην πάλη ανήλικης αθλήτριας, η οποία άλλαξε φύλο, παραμένοντας όμως στη γυναικεία κατηγορία και κατακτώντας εύκολα την πρώτη θέση, λόγω των ανδρικών ορμονών που προμηθεύτηκε κατά τη διαδικασία αλλαγής φύλου, οι οποίες

ορμόνες, σε διαφορετική περίπτωση, θα θεωρούνταν παράνομες αναβολικές ουσίες, βλ. παραπομπή⁶).

Μια τέτοια συμπεριφορά, εκτός του ότι δημιουργεί θέματα ως προς το δικαίωμα της ισότητας, είναι βέβαιο ότι δεν αποτελεί επιδίωξη του παρόντος σχεδίου νόμου. **Θα πρέπει επομένως να υπάρξουν προβλέψεις για ενδεχόμενη κατάχρηση του δικαιώματος διόρθωσης καταχωρισμένου φύλου.**

ζ) Τέλος, θα πρέπει να υπογραμμιστεί ότι το Σύνταγμα προστατεύει την οικογένεια στο άρ. 21 παρ. 1 ως “θεμέλιο της συντήρησης και της προαγωγής του έθνους”. Η συντήρηση του έθνους προϋποθέτει διαδοχή των γενεών και αυτή γεννήσεις παιδιών, που εξασφαλίζονται μέσω της προστασίας της μορφής της οικογένειας πρωτίστως ως ετερόφυλης.

Η σχεδόν απροϋπόθετη υιοθέτηση της διαδικασίας διόρθωσης καταχωρισμένου φύλου, όπως προβλέπεται στο παρόν σχέδιο νόμου, είναι βέβαιο ότι θα ωθήσει σε αυτή τη διαδικασία περισσότερα άτομα.

Έτσι όμως η Πολιτεία δίνει την εικόνα όχι ανοχής, αλλά διάδοσης των ομοφύλων σχέσεων. Άλλο θέμα είναι η λογική αντιμετώπιση και ανοχή της ιδιαιτερότητας των ομοφύλων, στο πλαίσιο της αυτονόητης συνταγματικής προστασίας της προσωπικότητας του ατόμου, και άλλο η διάδοση των πρακτικών τους, κάτι που δεν συμβαδίζει με την ανωτέρω συνταγματική επιταγή.

Για τους παραπάνω λόγους εκφράζουμε τη διαφωνία μας με το νομοσχέδιο για τη νομική αναγνώριση της ταυτότητας φύλου, στα σημεία που επισημάνθηκαν και που αποτελούν τον κορμό σχεδόν του προτεινομένου νομοθετήματος.

Ευχαριστούμε.

Ο Πρόεδρος της Ανωτάτης Συνομοσπονδίας Πολυτεχνών Ελλάδος

Βασίλειος Θεοτοκάτος

6 <https://www.washingtonpost.com/news/morning-mix/wp/2017/02/24/texas-policy-forces-transgender-teen-boy-to-wrestle-against-female-athletes-at-state-championship/>